

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Diatribai De Primis Veteris Frisiae Apostolis, Sive
Dissertationes, quibus eoru[m] anni, actus, res,
personae, loca, tempora in eorundem actis occurrentia,
discutiuntur, illustrantur, erroresque ab ...**

Bosschaerts, Willibrord

Mechliniae, 1650

Rudera nunc, Et seges est vbi Troia fuit, resecandaq[ue] falce Externo
florete vomere pinguis humus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10958

Gertrudis viduę Saxonię, Theodorici 5. Florentij 2. Theodorici 6. Theodorici 7.

Rudera nunc,

*Et seges est ubi Troia fuit, ressecandaq; falce
Externo floret vomere pinguis humus.*

Fatalis S. Adelberti hora incidit in septimas Kalendas Iulij communi consentiente testimonio. Annum, ut & Werenf. apud vetustiores non reperio: solùm apud Doufam Annalium Hollandiæ lib. 7. ex Chronico quodam ante annos 370. manu exarato legitur: *Adelbertus in loco qui dicitur Ekmonda, usq; ad obitum suum apud quemdam Egonem usq; ad tempus Caroli bellicosi Ducis (Martellum intellige) mansit, & circumpositam Regionem ad Christianam fidem ex magna parte perduxit & in eadem villa sepultus est. Super cuius sepulchrũ fideles Ecclesiam construxerunt, quam à Danis sæpius constat esse destructam: Dei tamen providente gratia inibi semper aliquis remansit qui corpus S. viri honestè servavit.* Ita ille, ex quo collige prædicationem S. Adelberti peruenisse ad minimum usque in annum 714. quo, Herstallo defuncto, Carolus gubernacula obrinuit; quod mihi longè verius est quam quod R. V. author Antiquitatũ Belgicarum asserat eum obiisse anno 705. Leuita intitulatur, non, quantum existimare licet, quod Sacerdos non fuerit, aliàs enim saluti Gentilium & fidelium parum utilis extitisset, sed, vel quia in primo aduentu solùm Leuitæ gradum habuerit, vel apud Willibrodum initio id officij obierit.

Prosequitur Marcellinus: *Et ego Marcellinus Presbyter inutilis à præfatis Pontificibus missus ad partes Transsalaras, ocum Aldenseel, Trentam, Trentam & Concordiam ac Pauenriam re go, &*

P P

Dei

Dei p. ouidentia totum ferme populum Christum predicando lucratus sum.

Verbis istis, Ego Marcellinus, scilicet, huius scripti Author, nigram theta affigo, cum ex dictis & dicendis satis constet huius libri compositorem non esse S. Marcellinum Frisiæ Apostolum S. Willibrordi cooperatorem, verum alium longè recentiore, sua sub nomine S. Marcellini venditantem. Contra quem etiam facit, quod probabilissimum sit recensita Patrie Urbiumque nomina post tempora Willibrordi prius vsum sumpsisse; In honorem nihilominus nostri Apostoli paucis enucleamus.

Transsalania, vulgo **Querijsel** / à situ trans Isalam nomen accepit, tamen pars illius fluminis eluione ripam mutarit. Clauditur nunc Geldria, Frisia, Westphalia. Veterum Francorum habitationem fuisse Iunius demonstrat, qui Franci distincti erant in Ansuarios & Salios. Diuiditur hodie regio in tres partes: quarum, quæ Isalæ fluuio vicina, **D'isale** vulgo, latine Salandia; quæ vero trans Vidrum (**Decht**) sita **Drent** / siue Drenta, quæ autem Westphaliæ proxima, **Twent** siue Twentia appellatur. Continet Prouincia 7. vrbes mænibus cinctas, inter quas principales sunt Dauentria, Swolla, Càmpi. An illi nomen Transsalaniæ tempore S. Willibrordi fuerit cognitum, admodum dubito: Verosimilius mihi non nisi communi Frisiæ vocabulo gauisam fuisse: & hîc, sicut in sequentibus nominibus, aliquid Pseudomarcellaniani odoris spirare.

Aldenseel / latine Oldensalia, quasi vetus Salia, quod ibi antiqui Salij sedes habuisse putentur. Ciuitas est Transsalaniæ in Twentia.

In Twenta / Twentiâ Tubantes Taciti lib. 1. & 13. Annalium.

nalium: In Trenta seu Drenta Cæsaris Tenchteros Francorum socios & Clientes confedisse, affirmat Iunius.

Couordia, Municipium est in Drenta ex decem primarijs Transsalaniæ locis non muratis, qui amplissimis dotati sunt priuilegijs; Hodie ab vnitarum Prouinciarum Ordinibus valide munitum.

Dauentria primaria vrbs Prouincię & Ansuariorum; vnde apud vulgares *Ansenstadt*. Situs illi ad dextram Isalæ ripam, à quo illi accedit magnum munimentum & ornamentum. Est namque nunc ambitu magna, edificijs publicis celebris, ædium pulcherrimarum frequentia nitide culta, ciuibus plena, mercimonijs famosa. Genuit Gerardum cognomine Magnum institutorem Clericorum seu Fratrum vitæ communis, cuius vitam fusè scripsit Thomas à Kempis. Quidam vrbi à potente quodam Dauone S. Lebuino familiarissimo sub Gregorio 3. Ultraiectensium Præsule appellationem obtigisse tradunt: alij à Twent, alij à Drêt tractam volunt. ego huiuscemodi remoram mihi non libenter inijcio.

Concludens hoc caput 14. Marcellinus, addit: *Permanet S. Willibrordus in Diocesi sua Traiectensi feruenter predicando &c.* Quod verissimum esse dissertatione 123. probabimus contra vnus aut alterius malefanam scriptionem.

Quandoquidem iam occupati fuerimus repellendis vitijs cap. 14. Marcelliniani, hac occasione simul expurgemus quædam eiusdem Marcellini præcedentia. Ac 1. quod in præfatione ad Gregorium Clericos siue Religiosos in Ecclesia Ultraiectina residentes nominet Canonicos, Dominos & Magistros. Item cap. 4. Swibertum esse creatum Canonicum vt Wigbertum c. 5. cap. 14. Winfridum, quæ certe non sunt à manu veri Marcellini: nam cum primi illi Apostolici viri ex Anachorismo & Monachismo

chismo in Angliæ & Hiberniæ Monasterijs prodijissent, non est vero simile eos nomen hoc assumplisse, aut inter se vsos fuisse, sed humiliori & Monachis siue veri nominis Religiosis magis competente. 2. Molanus lib. 1. de Canonicis cap. 3. multis ostendit Clericos Ecclesiarum Cathedralium & Collegiatarum antiquis illis sæculis dictos fuisse fratres, quam nomenclaturam non modo in Regula S. Augustini legi, sed passim obuiam esse in multarum Ecclesiarum Erektionibus, dotationibus, Priuilegijs & constitutionibus. Et quidem eiusdem nomenclaturæ leguntur plura testimonia in Ecclesia Ultraiectina, vt non sit opus aliunde probationes aduocare. 1. Bulla est Hendrici tertij Imperatoris qua anno 1040. sub Bernulpho Episcopo vigesimo donat Ecclesiæ Ultraiectensi villam Groningam in Comitatu Thrente cum omnibus eò pertinentibus *vt dictum pradiū perpetualiter respondeat seruitio & utilitati Fratrum ibi Deo incessabiliter seruientium, &c.*

Diploma Ottonis primi quo donat anno 944. eidem Ecclesiæ sub Baldrico Episcopo 15. totum quod in Pago *Liske* possidebat ad *usus Fratrum n. pramemorata Pontificalis Cathedra in duobus Monasterijs inibi Deo famulantium, &c.*

Et regnante Ottone tertio Frethebaldus nobilis bona sua in Teisterbantiâ sita donauit anno 997. S. Martino, *partim pro stipendiali usu Fratrum Pontificalis Cathedra, partim pro Fratribus utriusq. Monasterij.* Scilicet Saluatoris & Martini. Monasteria verò illa non fuisse Monachorum aut Religiosorum votis constrictorum, sed Clericorum in communi sine votis agentium, doctum est *diff. 80.*

Godebaldus Episcopus vigesimus quartus fraternæ charitati condescendens, donat anno 1118. Ecclesiam quandam in Occidentali Fresia in villa quæ Medenblec vocatur cum omnibus suis appendentijs & censu ad

cameram Episcopalem pertinente & circatu, & oblationibus *utilitati Fratrum in Ecclesia B. Martini Deo famulantium*, &c. Litteras dictarum donationum integras profert. G. Heda in Historia rerum Ultraiect. Et talem nomenclaturam Fratrum passim occurrere in antiquis scriptis ceterarum quoque Ecclesiarum, Leodiensis, Cameracensis, Tornacensis, Atrebatensis, & Morinensis affirmat Molanus. Si in Cathedralibus, magnificis Collegijs, quantum magis in simpliciter Collegiatis aut tenuioribus fratres dici amabant: si posterioribus istis temporibus, quibus humilitas multum deficiebat, quanto magis anterioribus. Quod si reperiantur Canonici nonnunquam scribi, fit tantum, ut eorum qualitas significetur, tum ad distinctionem Acephalorum qui sine Canone vagabantur; tum ad differentiam proprie dictorum Monachorum. Unde probabile est hunc Marcellinum scriptorem vixisse illis seculis quibus relicta vita communi & abiecto nomine Fratrum tanquam nimis vili, usitate coeperunt nominari tam inter se quam apud alios, Canonici, Domini Canonici, *Dombeeren*, &c.

Capite 4. quod totum scabiosum est, habet: *eodem tempore tanta erat devotio hominum Angligenarum, postquam tota insula fidei sacramentis erat imbuta, ut non solum nobiles, ignobiles, clerici, laici, verum etiam Reges & filij regum de gente Anglorum, spreto regno & delitijs mundi eligerent ex maxima devotione ad tempus peregrinari pro Christo in terris: Quidam ad docendum indoctos, ut Columbanus Sanctus Abbas, qui cum duodecim Clericis Galliam perlustravit, & in fide confirmavit: quidam ad visitandum loca Sanctorum, utpote CradWala prapotens rex Anglia, & Offa rex Cantuariorum: qui anno ab incarnatione Domini sexcentesimo octuagesimo nono Romam proficiscentes, relicto regno temporalibus ut caelestis regni introitum & aeterna gaudia adipisci possent à*

S. Papa Sergio in monachos attonsi regi regum deuotè militarunt,
 Quibus verbis quinque aut sex lethales ictus infligit veritati. Primò, quod Offam intitulet regem Cantuariorum, contra Bedam & concordem omnium Anglicorum historicorum consensum, qui omnes conueniunt eum non Cantuariorum, sed Orientalium Saxonum fuisse regem De eo habet Malmesburiensis : *Orientalium Saxonum pauco tempore regnum moderatus est Offa filius Sigherij iuuenis iocundi vultus & animi, etatis florida & maximi apud ciues amoris, qui hortatu Kineswithæ Pendæ regis filia, cuius nuptias suspirauerat, caelestes suspirare doctus amores, Romam cum Kenedo rege Merciorum & Beato Egvino Episcopo Wictiorum iuit, ibique attonsus Regina calica suo tempore subiuit.*

Secundò, quod scribat Cradwallam, Ceadwallam debuisset dicere, cum Offa esse peregrinatum Romam, qui omnium eorundem Historicorum consensu, non cum Cadwalla, qui regnum inchoauit anno 686. & post duos annos regiminis iam diu obierat, sed cum Merciorum Rege Kenredo Offa Romam est profectus.

Tertiò, quod scribatur Romam profecti anno 689. quod omnibus isdem repugnat. Nam Offa primò cœpit regnare circa annum 701. & Kenredus regnum inchoauit circa annum 704. & teste Malmesburiensi quinto anno sui regiminis Romam iuit.

Quartò, quod scribatur Cradwalla præpotens Rex Angliæ; illud enim nomen Britannia tum non ferebat; eratque Cedwalla solùm Rex Occidentalium Saxonum.

Quintò, quod scribatur Ceadwalla factus Monachus, similiter contra cõmunem Anglorum sententiam, qui omnes solùm affirmant eum Romam profectum à Sergio Pontifice Baptizati & intra octiduum, quo in albis nouiter baptizati agere consueuerant, obijisse, & hoc notius esse quam

quam ut nostro indigeat illustrari relatu inquit Malmesburiensis lib. 1. de gest. Regum Anglorum. vide etiam Hunttondoniensem lib. 4. qui eius Epithaphiū Romę positum refert, in quo eadem narrantur & nihilum de monachatu. Offa verò & Kēredus Rex Merciorum simul Romam profecti ibidem monachismum amplexati sunt. Beda lib. 5. cap. 20. Malmesburiensis, Hunttondoniensis supra, Harpfeldius sæculo 8. cap. 8.

Eodem cap. Marcellinus: Angli foras peregrinantur, *Quidam ad docendum indoctos ut Columbanus Sanctus Abbas, qui cum 12. Clericis &c.* Quasi Colūbanus in Gallias concessisset eo tempore dum S. Swibertus in Monasterio Angliæ ageret Abbatem Dacorensem sub Egberto Archiepiscopo Eboracensi, cum S. Columbanus centū facile annis eò iuerit quam S. Swibertus cum S. Willibrordo in Frisiam, ut patet ex eius actis apud Historicos relatis. Obijt namque Columbanus anno 614. aut certè non longe post cum S. Willibrordus. & Swibertus in mundum nondum emerferant, & cum 30. plus minus annis tam in Gallia quam in Italia egisset.

Secundò, recenset inter Angligenas Columbanum esse Anglum, cum tamen non solum omnes Hybernicarum rerum scriptores, sed & passim alij eum faciunt Hybernum & ex Hybernia Galliam petijisse. De eo multa habet Historia Gregorij Turonensis siue Appendix ad annum 14. Theodorici Regis à quo eo anno in exilium est eiectus. Vide etiam vitam B. Eustatij discipuli S. Columbani apud Surium recentiore.

Similiter Iudocum & Winocum connumerat genti Angligenarum & filios Regis Angliæ. Credo scriptorem hunc legisse eos venisse ex Britannia & ignorans aliam Britanniam quam Transmarinam, quę modò Anglia vocatur

DE PRIMIS VETERIS FRISIAE APOSTOLIS
 tur existimavit eos inde huc transfretasse, cum solum ve-
 nerint ex Britannia minori quæ est pars Franciæ: pater
 enim Winoci erat Iudicail Rex Britonum de quo agit Ga-
 guinus in Historia Francica. Vide Molanum in natali-
 bus sexta nouembris: Miræum in fastis & Annalibus Bel-
 gicis ad annum 695. an Winocus fuerit frater Iudoci, vide
 eundem in Annalibus ad dictum annum.

DISSERTATIO LXXXV.

De B. Begga Apostolicorum Virorum
 faultrice & adiultrice.

IN calamum quoque nostrum venire
 conuenit B. Beggâ, tû quod Illustris-
 simi Principis Pipini Herstalli, cuius
 auspicijs, autoritate, ope, Frisia ad
 Christum est promota, genitrix fue-
 rit: tum quod credibile sit eam Apo-
 stolicorum Doctorum, vt Amandi, Eli-
 gij, desideratissimam, S. Willibrordo
 apud natum plurimum fauoris conciliaffe Frisiæque salu-
 tem, quantum in ipsa fuit, adiuuisse; tum quod in actis
 nostrorum Sanctorum eius memoria nonnumquam oc-
 currat.

Ortuanda est stemmate nobilissimo pariter & sanctissi-
 mo, patre S. Pipino Landensi Austrasiæ Principe, in se-
 rie Brabantia Ducum primo, matre S. Itta alias Iduber-
 ga. Cognati, affines pœnè omnes nota sanctitatis cele-
 bres, vt S. Gertrudis soror fundatrix (potius confunda-
 trix cum Matre) & prima Abbatisa Cœnobij Niuellensis
 totius Brabantia antiquissimi: Grimoaldus frater, Maior
 domus